

NOTAT

Styreseminar, Voksenåsen 10. september 2009

Til: Styret

Fra: Arbeidsgruppen for utvikling av rettsstudiet, v/ Are Stenvik

Dato: 31. august 2009

Arbeidsgruppen ble opprettet av dekanus 1. april 2009 for å utarbeide «et forslag til omlegging av studiet som medfører størst mulig forbedring av studietilbudet tilpasset kvalitetsreformens intensjoner og med hensyn til NOKUTs anbefalinger». Gruppen fremla to delrapporter i juni 2009, for temaene IKT i undervisningen og tilpasning til Felles Studentsystem (FS). I løpet av september vil gruppen ferdigstille utkast til delrapporter for undervisnings- og evalueringsformer og emner og moduler. Arbeidsgruppens endelige rapport vil foreligge innen årets utgang.

Vi vil i dette notatet redegjøre kort for hovedtrekkene i de vurderingene som gruppen så langt har gjort, knyttet til de punktene som er særlig fremhevet i mandatet, samt et par andre problemstillinger som gruppen anser som særlig viktige.

Internasjonale innslag

Arbeidsgruppen har kartlagt potensialet for sterkere integrasjon av internasjonal rett i eksisterende fag. Flere av faglærerne melder om muligheter for dette, men i fagene som kommer tidlig i rettsstudiet, er det en begrensende faktor at internasjonal rett i dag undervises først i 4. semester. Mye taler for at de internasjonale fagene plasseres tidligere i studiet. Et radikalt forslag vil være å plassere dem i første semester. Fordelen med dette vil særlig være at internasjonal rett kan integreres i fag som studentene møter allerede i 2. semester. Eksempelvis er faget Familie- og arverett godt egnet for sterkere integrering av både menneskerettslige og internasjonal privatrettslige elementer. Ulempen med en slik modell er at det kan bli for vanskelig og abstrakt med internasjonale fag i studiets startfase. Det kan hevdes at studentene bør bli fortrolige med mer tradisjonelle fag, før de går i gang med internasjonale. Ut fra et slikt perspektiv, kan det være mer naturlig å beholde 1. avdeling (1. og 2. semester) stort sett uforandret, og plassere de internasjonale fagene i 3. semester.

Under enhver omstendighet er det rom for sterkere internasjonale innslag i de offentligrettslige fagene i 3. og 4. semester.

Det er nedsatt en egen arbeidsgruppe for integrering av studietilbud til internasjonale studenter, som har avgitt et første sett av anbefalinger. Blant disse er engelskspråklige kurs i studiets obligatoriske del og i valgfagsdelen, samt oppløsning av «sidetallsregelen» (normen for antall sider pr. studiepoeng) og fagfellevurdering av valgfag og pensum.

Integrering av metode

Tilbakemeldingene fra faglærerne viser at betydelige metodeinnslag allerede finnes i flere av fagene. For en del fag meldes det om potensial for sterkere innslag av metode.

Arbeidsgruppen har vurdert om metodeinnslagene i de enkelte fag bør få konsekvenser for faget Rettskildelære, som i dag er plassert på 4. avdeling. Det kan hevdes at dette faget er overflødig, da studentene på dette stadiet allerede bør være vel fortrolige med juridisk metode. På den annen side kan det anføres at det har en verdi at studentene nettopp på dette stadiet av studieløpet får anledning til å tenke systematisk omkring metodespørsmål. Arbeidsgruppen heller mot at man bør beholde et metodefag, men at dette bør gis et noe annerledes innhold enn i dag, bl.a. med større vekt på internasjonale metodespørsmål og juridisk argumentasjon.

Integrering av etikk

I dag får studentene grunnleggende innføring i moralteori og moralbegreper gjennom Ex. phil. og Ex. fac. Profesjonsetikk er et obligatorisk kurs (uten eksamen) på 4. avdeling. Enkelte av faglærerne melder om mulighet for større innlag av profesjonsetiske problemstillinger i sine fag. Enkelte fag er godt egnet for dette, f.eks. Familie- og arverett, Velferdsrett, Miljørett og Skatterett. Generelt har arbeidsgruppen festet seg ved at det i dagens studium legges liten vekt på de delene av juristrollen som knytter seg til konfliktforebygging og alternativ konfliktløsning. Det er grunn til å vurdere om dette bør innføres som eget fag, i tillegg til at det integreres sterkere i de eksisterende fagene. Arbeidsgruppen har også festet seg ved at vesentlige spørsmål knyttet til etiske normer i kommersielle forhold er dårlig dekket i studiet. Mye kunne tale for å legge større vekt på god skikk-normer for f.eks. verdipapirhandel, megling, selskapsledelse, rådgivning, markedsføring osv. Noe kan oppnås ved integrering i eksisterende fag, og noe kan antakelig oppnås ved opprettelse av valgfag. Det synes derimot ikke realistisk å innføre f.eks. verdipapir- eller finansrett som obligatorisk fag.

Større valgfrihet

Arbeidsgruppen legger til grunn at rettsstudiet fortsatt skal være en «generalistutdanning», i den forstand at alle kandidatene skal være kvalifisert for de fleste vanlige juristyrker. En slik målsetting er imidlertid ikke uforenlig med et betydelig større innslag av valgfrihet. Ved fastsettelsen av valgdelenes størrelse og innretning mener gruppen at det bør legges vekt på hensynene til dynamikk og progresjon. For at studiet skal bli mer dynamisk enn i dag, er det mulig å innføre et system hvor valgfag opprettes for en tidsbegrenset periode. Dette kan bedre muligheten for å integrere nye tema og fagområder, og vil legge til rette for bedre utnyttelse av forskningen i undervisningssammenheng. Det kan også skape en sunn konkurranse mellom fagmiljøene. Hensynet til progresjon taler for at valgfagene som plasseres forholdsvis tidlig i studiet får preg av innføringsfag, mens valgfagene i studiets avslutningsdel gjøres til fordypningsfag. Arbeidsgruppen arbeider for tiden med en modell med 10 sp. valgfag (innføring) i 4. og 6. semester, i tillegg 10 sp. semiobligatorisk perspektivfag i 8. semester og 30 sp. valgfag (fordypning) i 9. semester. Som en opsjon kan studiet avsluttes med forskerlinje, som består av 10 sp. kurs i 8. semester og 60 sp. avhandling i 9. og 10. semester.

Skrivetrening og veiledning

Arbeidsgruppen har festet seg ved at det er et nokså beskjedent innslag av skrivetrening under studiet, til tross for at skriftlig fremstillingsevne er helt sentralt for jurister i yrkeslivet. Det kan sies å være et misforhold mellom studietilbud og eksamen, ved at studentene i hovedsak trenes i lesning, men testes i skriving. En mer omfattende skrivetrening, med individuell veiledning, får studentene i dag først gjennom masteroppgaven i studiets avslutningsfase. Arbeidsgruppen har vurdert hvordan studentene kan gis forbedret skriveopplæring. Etter gruppens oppfatning er det vesentlig med tett lærerkontakt, i form av individuell veiledning eller gruppeveiledning. Basisgruppene, som er under innføring, kan være en egnet ramme for slike aktiviteter. I 1. semester kan skrivetreningen være case-basert (praktisk oppgave), som kommenteres og gjennomgås i basisgruppen. For å sikre læringsutbyttet bør samme oppgave leveres på nytt etter gjennomgåelsen, og deretter vurderes av samme lærer. I 4. semester kan det legges inn en teoretisk innlevering på 10 sp., som knyttes til diskusjoner og veiledning i basisgruppene. Masteroppgaven videreføres som i dag. Arbeidsgruppen vil i løpet av høsten gjennomføre en foreløpig ressurs- og kostnadsvurdering av slike tiltak.

Muntlig fremføring

Muntlig fremstillingsevne blir i dag verken oppøvd eller prøvd under studiet. Dette er også blant de punktene hvor arbeidsgruppen har ansett det som ønskelig å utvikle et bedre studietilbud, med dertil egnede evalueringsformer. Etter arbeidsgruppens mening er muntlig eksaminasjon, slik vi kjenner den fra tidligere studieordninger, ikke egnet for oppøving eller testing av muntlig fremstillingsevne. I stedet bør hovedvekten legges på forberedte fremføringer. Hovedutfordringene ligger her i at det er ressurs- og tidkrevende å benytte undervisningsformer som gir alle studentene trening i muntlig fremføring, samt at det kan virke passiviserende for tilhørerne. For å redusere ulempene bør fremføringsøvelser legges i nokså små grupper (basisgrupper), og innrettes slik at fremføringen er av interesse også for tilhørerne. Fremføring kan f.eks. knyttes til oppgaveskriving, og foregå i en studentgruppe som arbeider med samme oppgave eller med beslektede problemstillinger. Muntlig fremføring kan også benyttes som evalueringsform, f.eks. i forbindelse med oppgave eller hjemmeeksamen, i stedet for eller i tillegg til skriftlig innlevering.